

Innholdsfortegnelse

Forord 5

Innledning 11

Profesjonalitetens mange ansikter 12

Noen dilemmaer i velferdsstatens yrker 14

Bokens hensikt og oppbygging 16

DEL 1: PROFESJONALITET I SKOLE OG LÆRERROLLE

Kapittel 1. Den givende og krevende lærerrollen 23

Det beste med å være lærer 24

En krevende lærerrolle 26

 Omfattende samfunnsmandat 27

 Et samfunn i endring – nye krav 28

 Kritikk av lærerne 31

 Gap mellom intensjon og virkelighet 32

 Privatisert praksis? 34

Kapittel 2. En profesjonell lærer 39

Profesjonalitet 40

 En samlet profesjonell kompetanse 43

 Lærerens sammensatte kompetanse 46

Møter mellom mennesker 52

 Ulike menneskemøter 52

 Profesjonsutøverens makt 55

 Å være personlig 61

Kapittel 3. En privat eller en profesjonell væremåte 66

En privat tilnærming 68

 Bare synes synd på 68

 Når resignasjonen overtar 69

 Sette negative merkelapper på andre 70

Egenskapsforklare og undervurdere språkets betydning	72
Være den store helten som glemmer å lytte	75
Reagere med «magen»	77
Når samtalen blir forhør	78
Den forbudte krenkingen	80
Sånn er det bare!	81
Fortsette med mer av det som ikke virke	82
En profesjonell væremåte	84
Det viktige faglige grunnlaget	84
Følge opp lovverk og pålegg	86
Undersøke og dokumentere	87
Være forberedt som klasseleder	90
Noen ganger kommer livet først	92
Den konstruktive kritikken	95
Respekt	101
Ta ansvar for egen væremåte	102
Mot og pågangsmot	104
Den positive forventningen og tilbakemeldingen	106
Jakten på mulighetene	108

DEL 2: NÅR PROFESJONSKRAV MØTER PRAKSIS

Kapittel 4. Profesjonskvalifisering	113
Kunnskap	114
Profesjonskvalifisering – hvordan foregår den?	118
Teori som grunnlag for profesjonskvalifisering	118
Praksis som grunnlag for profesjonskvalifisering	120
Praktiske synteser	121
Møte med yrkeslivet	123
Ferdig kvalifisert?	123
Overgang mellom utdanning og yrkesfelt	124
Vurdering av egen utdanning	128
Utdanningens relevans	128
Hva er viktigst i utdanningen?	131

Kvalifisering i yrkesfeltet	132
Kurs og videreutdanning	132
Utfordringer i lærerkvalifiseringen	134
Kapittel 5. En profesjonell skole – kjennetegn og utfordringer	139
En profesjonell kultur	140
Ulike skolekulturer	141
Fra en analysefattig til en analyserende kultur	142
Fra en egenskapsorientert til en samhandlingsorientert kultur	145
Fra en repeterende til en nytenkende kultur	146
Fra en ytterkanttradisjon til en både-og-kultur	147
En profesjonell skole og dens utfordringer – slik lærerne ser det	148
Den viktige ledelsen	148
En tilstedeværende og åpen ledelse	149
Felles retning	151
Tilbakemelding og tydelige krav	152
En profesjonell ledelse	153
Samarbeid lærere imellom	156
Ønske om samarbeid	158
De unyttige felles møtene	159
Når noe er vanskelig	161
Den viktige taushetsplikten	162
Galgenhumor eller krenking?	162
Et konstruktivt samarbeid	166
Endring	168
Forutsetning for endring	169
Kapittel 6. Dilemmaer og utfordringer i en profesjonell lærerrolle	172
Sammensatte krav	173
Lærerrollen	175
Det privatiserte nederlaget og den dårlige samvittigheten . . .	175
Lærernes rykte	176
Lojalitet	178

Utfordringer i systemet	180
Tid	180
Ressurser	182
Den krevende tilpasningen	184
Noen muligheter	187
Å sette gode spor etter seg	191
Litteratur	195